

Prva letalska tovarna v Sloveniji

Malokdo se bo spominjal, da smo imeli Slovenci prvo tovarno letal »Letov« v Ljubljani, ustanovljeno leta 1946.

V prvi vrsti je bil zaslužen prav zato g. Šušteršič Franc. Že v partizanih ga je poznal takratni general Ambrožič-Novlan kot znanega pilota in ga je po vojni postavil za prvega direktorja tovarne.

Bil je izučen mizar, znal je okoli sebe zbrati sposobne ljudi, tako je postavil g. Vodopivec Franca za tehničnega direktorja in začeli so izdelovati prvo serijo jadralnih letal takratnega ing. Šoštaršiča iz Maribora. Naredili so serijo letal: Vrabca, Čavko, Salamandra in Jastreba.

Pri Letalski zvezi Slovenije se je organiziral konstrukcijski biro, v katerem smo projektirali visoko sposobna jadralna letala: Triglav, Udarnik in amfibijsko jadralno letalo Jadran. Pod vodstvom g. Hercog Janeza smo projektirali tudi motorna letala Trosed KB-6 in poslovno letalo KB-11, ki so bila serijsko izdelana v letalski tovarni v Ljubljani.

Leta 1952 je bilo drugo svetovno prvenstvo v jadralnem letenju na Švedskem v Orebro. Pod vodstvom g. Šušteršiča je bilo izdelano jadralno letalo Orel, proizvod projektanta ing. Cijan Borisa iz Maribora. S tem letalom je g. Gorišek Milan zasedel tretjo mesto na tem tekmovanju, g. Arbajter Max iz Celja pa četrto mesto. Takrat je bila Slovenija svetovno znana velesila v jadralnem športu. Prvo uvrščeni američan Mac Rody se je prišel k g. Šušteršiču učiti, kako se da z malimi sredstvi doseči vrhunske rezultate. Po tem je Mac Rody izdelal letalo na človeški pogon, s katerim so preleteli rokavski preliv. Izdelal je tudi letalo, s katerim so na sončno energijo preleteli rokavski preliv.

Ko je prišlo naročilo za veliko serijo letal tipa Jadran in bi morali zgraditi novo tovarno, se odgovorni v Beogradu s tem niso strinjali.

Naš zunanji sodelavec konstrukcijskega biroja je bil tudi ing. Blaudek Stanko.

Z Inštitutom za tehnično mehaniko pri Ljubljanski univerzi pod vodstvom prof.dr. Kuhl Antonom smo odlično sodelovali. Tako je bilo pod njegovim vodstvom projektirano štiri-sedežno motorno letalo, visokorilec in izdelana je bila tudi prva serija letal LK-1. Žal LK-2 ni bil izdelan.

V našem konstrukcijskem biroju Letalske zveze Slovenije je bilo projektirano prvo reaktivno šolsko – trenajžno, dvo-sedežno letalo KB-12. Žal je bila leta 1954, po smrti predsednika Letalske zveze Slovenije, tovariša Ivanuš Branka, ukinjena letalska tovarna »Letov« in Konstrukcijski biro. Predvsem po zaslugi določenih ljudi iz Beograda.

Z veseljem se spominjam vseh zaposlenih v letalski tovarni in konstrukcijskem biroju, še posebej g. Šušteršič Franca in g. Hercog Janeza, ki sta se pred časom poslovila od nas. Skupaj smo preživeli lepe in uspešne čase.

Učitelj letenja, Janez Smolčnik